

Fons europeus NGEU el 2022 (i més enllà): una aposta clara per la sostenibilitat verda

Sostenibilitat és un terme multifacètic, ja que engloba diferents tipus d'elements: mediambientals, socials i de governança. En aquest article, ens centrem en el concepte més clàssic de sostenibilitat, el mediambiental, amb una anàlisi per calibrar-ne la importància en els fons europeus NGEU del Mecanisme de Recuperació i Resiliència. Aquest Mecanisme representarà, en total, 70.000 milions d'euros en transferències a fons perdut per a l'economia espanyola, que es rebran entre el 2021 i el 2023 si es van complint les fites i les reformes associades, i dels quals el 40% es destinarà a inversions verdes (el mínim exigint per la Comissió Europea és del 37%).¹ Més enllà de les grans xifres, què s'espera el 2022 pel que fa a inversions sostenibles? És una pregunta candent quan ens trobem en un context geopolític en què es pretenen potenciar a nivell europeu les energies renovables per reduir la dependència dels combustibles fòssils, un procés que ha guanyat rellevància amb els plans per desvincular-se energèticament de Rússia. Així, cal destacar que, en el moment actual, amb els preus de les primeres matèries energètiques en nivells tan elevats i amb problemes de garantia de subministrament, l'economia i el medi ambient van de bracet. No en va, la seguretat de subministrament, l'assequibilitat i la sostenibilitat, tres objectius que durant anys eren contraposats, ara estan alineats.

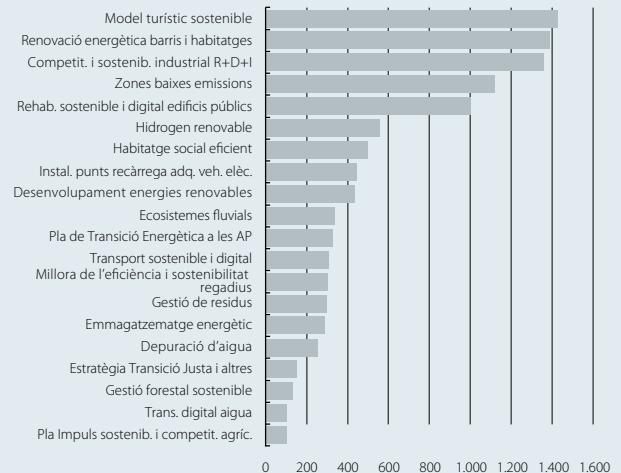
Projectes NGEU 2022: una aposta per la sostenibilitat de (almenys) 11.000 milions d'euros

La veritat és que la sostenibilitat mediambiental és una de les grans prioritats de les inversions NGEU planificades per al 2022. Als Pressupostos Generals de l'Estat del 2022, hi ha inclosos 28.000 milions d'euros del Mecanisme de Recuperació i Resiliència, dels quals 11.400 són identificats com inversions que tenen com a principal objectiu la sostenibilitat mediambiental. Ara bé, es tracta d'una estimació conservadora. Per exemple, els 1.700 milions que es destinaran a millorar la xarxa de rodalies i la interconnexió ferroviària amb la resta d'Europa podrien també encaixar com a sostenibles, ja que permetran reduir les emissions de carboni relacionades amb un major ús del transport privat.

Quines són les principals inversions sostenibles que s'executaran amb aquests fons el 2022? Destaquen les cinc amb inversions superiors als 1.000 milions d'euros (vegeu el primer gràfic). Al primer calaix del podi, destaquen el pla per fer un sector turístic més sostenible (amb una

1. El Govern està preparant una addenda al Pla de Recuperació per sol·licitar també 70.000 milions en concepte de préstecs.

Espanya: inversions previstes NGEU 2022 sostenibles mediambientalment (Milions d'euros)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de la IGAE.

dotació de 1.400 milions d'euros), els projectes per a la renovació energètica d'habitatges i de barris (1.390 milions) i les inversions per transformar el sector industrial i d'R+D+I en clau sostenible (1.360 milions d'euros). En segon lloc, i amb un pressupost de més de 1.000 milions d'euros, cal esmentar també les inversions per implantar zones de baixes emissions en zones urbanes i la rehabilitació energètica d'edificis públics. Finalment, es començaran a activar, més a mitjà termini, inversions claus perquè Espanya potencii les energies renovables i redueixi la dependència dels combustibles fòssils. Així, els projectes destinats al desenvolupament de l'hidrogen renovable, a la instal·lació de punts de recàrrega per a vehicles elèctrics i al desenvolupament de renovables superaran els 400 milions d'euros el 2022 en cadascuna d'aquestes tres línies.

Ara la clau és que aquests diners flueixin cap al sector productiu i que aquestes inversions s'executin a partir de convocatòries ben dissenyades i prou àmplies. Pel context geopolític i per la necessitat d'accelerar la transició energètica, la simbiosi actual entre sostenibilitat i economia és una finestra d'oportunitat que ha d'afavorir l'execució d'aquests projectes, tot i que l'augment dels preus de les primeres matèries i l'enduriment de les condicions financeres poden retardar algunes inversions. En els quatre primers mesos de l'any, a partir de dades de la IGAE, només el 14% d'aquests 11.400 milions relacionats amb la sostenibilitat ja estaven compromesos (és a dir, comptaven amb l'autorització legal per ser distribuïts, tot i que

una part són moviments de caixa entre administracions). En concret, fins al 30 d'abril, s'havien compromès 600 milions per a la sostenibilitat del turisme, 500 milions per a la construcció d'habitatges de lloguer social eficients energèticament, gairebé 400 milions per a la rehabilitació sostenible d'edificis públics i 120 milions per a la gestió de residus.

Més enllà del 2022: un PERTE ambiciós d'energies renovables i d'hidrogen

Més enllà del 2022, no podem acabar aquest article sense esmentar l'ambició PERTE –es tracta de projectes de col·laboració públic-privats per transformar la cadena de valor de sectors econòmics estratègics– centrat en les energies renovables, en l'hidrogen renovable i en l'emmagatzematge energètic, que s'espera que doni un gran impuls a la sostenibilitat de l'economia. Els projectes associats a aquest PERTE es desenvoluparan entre el 2022 i el 2026 i comptaran amb una inversió pública de 6.900 milions d'euros (és el segon PERTE amb major dotació, només per darrere del de microxips) i un cofinançament del sector privat que s'espera que arribi als 9.500 milions. Aquest PERTE serà clau per desvincular l'economia espanyola dels combustibles fòssils, i ja, el 2022, s'espera que el sector públic inverteixi 2.350 milions d'euros², entre els quals destaquen els 450 milions per a projectes d'autoconsum, els 400 milions per a la transformació de les flotes de serveis de transport, els 400 milions per impulsar la cadena de valor de l'hidrogen renovable i els 150 milions per al desenvolupament del biogàs.

Aquest PERTE tindrà dos eixos principals. El primer són 17 mesures per facilitar la transformació del model energètic, entre les quals destaquen: el foment de les instal·lacions d'autoconsum renovable (inversió pública de 900 milions d'euros), la inversió en digitalització de les xarxes de distribució per millorar la integració de la generació renovable distribuïda (525 milions) i el desenvolupament de les renovables tèrmiques (500 milions).

El segon eix està format per 25 mesures transformadores del model energètic, entre les quals destaquen: 1.555 milions d'inversió pública per a la cadena de valor de l'hidrogen renovable i 765 milions per a renovables innovadores (aquí, aprofitant els 8.000 quilòmetres de costa del país, es pretén accelerar l'ús de renovables marines).

En definitiva, el Pla de Recuperació donarà un impuls important a la sostenibilitat de la nostra economia. Això s'haurà de conjugar amb una visió estratègica àmplia que permeti aprofitar les oportunitats per augmentar el rol

2. Aquesta quantitat forma part dels 11.000 milions que hem identificat com a sostenibles.

PERTE d'energies renovables, hidrogen renovable i emmagatzematge

PERTE: mesures facilitadores de la transició energètica	Dotació (milions d'euros)
Instal·lacions autoconsum renovables	900
Digitalització xarxes de distribució	525
Energies renovables tèrmiques	500
Sostenibilitat empreses industrials (subvencions + préstecs a interès 0)	278
Formació verda docents FP i Aules empenedoria indústria	256
Emmagatzematge «rere el comptador»	220
Competències (treballadors turisme, aturats...)	107
Xarxes renovables de calor i de fred	100
Inversions gasos renovables (hidrogen, biogàs...)	67,5
Transversalitat de gènere ocupacions verdes	26
Competències i ocupacions verdes joves	25
Reskilling zones de transició justa	20
Reskilling habilitats transició energètica	20
Ajudes vehicle d'hidrogen	12
Algorismes verds	3
PERTE: Mesures transformadores del model energètic	Dotació (milions d'euros)
Hidrogen renovable: formació, instal·lacions, demostradors electròlisi, mobilitat pesant, clústers d'hidrogen...	1.555
Renovables: repotenciació parcs eòlics, marines, biogàs...	765
Emmagatzematge: R+D+I, models de negoci flexibilitat sistema elèctric...	620
Sistema nacional de ciència, tecnologia i innovació: missions Ciència i Innovació, Centre Ibèric d'R+D d'emmagatzematge d'energia, ajudes Agència Estatal Recerca projectes energètics...	588
Transició justa: Fundació CIUDEN: execució de programes d'R+D+I relacionats amb l'energia i el medi ambient	30

Font: Resum Executiu i Memòria Descriptiva PERTE Energies Renovables, Hidrogen Renovable i Emmagatzematge.

d'Espanya a nivell europeu en matèria energètica (per exemple, mitjançant la connexió amb França per redirigir una part del gas que ens arriba del nord d'Àfrica).

Javier Garcia-Arenas